Overkoepelend ... 3
Max Tollenaar (Water Natuurlijk) ... 3
Frank Aarts (50Plus) ... 3
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) ... 4
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 5
Juridische status van het waterbeheerprogramma ... 6
Marloes Jansen (BBB) ... 6
H1 De waarde van water ... 7
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 7
H2 Het watersysteem als vertrekpunt voor de transitie ... 8
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) ... 8
Marlies van der Zanden (namens Ongebouwd, BBB, 50Plus, WaW) ... 8
H3 Samenwerken met de omgeving ... 9
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) ... 9
Marlies van der Zanden (namens Ongebouwd, BBB, 50Plus, WaW) ... 9
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 10
H4 Doelen 2050 en maatregelen 2028-2033 ... 12
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) ... 12
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 14
H5 Zeven programmalijnen ... 15
Marlies van der Zanden (namens Ongebouwd, BBB, 50Plus, WaW) ... 15
1. Ruggen, flanken en beekdalen sturen ruimtelijke ontwikkelingen ... 17
Gerrit Verhoeven (CDA) ... 17
Frank Aarts (50Plus) ... 17
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) ... 17
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 18
Marloes Jansen (BBB) ... 18
2. Ruggen versterken als brongebieden ... 19
Gerrit Verhoeven (CDA) ... 19
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) ... 20
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 21
3. Stuurbaar systeem op de flanken ... 22
Gerrit Verhoeven (CDA) ... 22
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) ... 22
4. Beekdalen de ruimte geven ... 23
Gerrit Verhoeven (CDA) ... 23
5. Waterketen van de toekomst ... 24
6. Schoon en gezond water ... 24
Gerrit Verhoeven (CDA) ... 24

Frank Aarts (50Plus) 24
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) 24
7. Waterbewustzijn 25
Helen de Rooij (Partij voor de Dieren) 25
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) 25
H6 Doelsturing 26
Gerrit Verhoeven (CDA) 26
Marlies van der Zanden (Ongebouwd) 26

Overkoepelend

Max Tollenaar (Water Natuurlijk)

Vraag: Hoe zijn de beide moties die zijn ingediend bij het vaststellen van het PvA verwerkt in het ontwerp WBP?

Motie 1
De kern van deze motie betreft de oproep aan het AB om de wens uit te spreken dat:

- *middelbare scholieren, studenten en andere jongeren actief en op een laagdrempelige manier betrokken worden bij de totstandkoming van WBP6.*

***Antwoord**: Conform het participatieplan zijn jongeren tijdens de voorbereiding van het Waterbeheerprogramma actief betrokken. Zo zijn studenten van de HAS en het Agrarisch Jongeren Kontakt (AJK) uitgenodigd voor bijeenkomsten op 31 maart en 15 september en hebben zij aan één of meerdere sessies deelgenomen.*
Daarnaast is het betrekken van jongeren opgenomen in de programmalijn Waterbewust zijn. De uitvoering hiervan vraagt om een aanpak waarin ervaringen worden opgedaan en inzichten worden benut. Daarom wordt momenteel onderzocht of een jongerenberaad kan worden ingezet bij concrete vraagstukken. Het onderwerp heeft daarmee aandacht en wordt de komende jaren verder uitgewerkt.

Motie 2
De kern van deze motie is de oproep aan het AB om uit te spreken:

- *Dat de wateropgaven in stedelijk en bebouwd gebied een belangrijk thema zijn voor het WBP6, en daarmee voor het proces om dit programma op te stellen.*
- *Dat het wil toewerken naar een WBP6 waarin een duidelijke basis staat voor het maken van bestuurlijke afspraken met medeoverheden en private partijen over verantwoordelijkheden, financiering, rollen, samenwerking en innovatie op het snijvlak van ruimtelijke (stedelijke) ontwikkeling en wateropgaven.*
- *In de tussentijd alle kansen die zich voordoen met beide handen aangegrepen moeten worden om de genoemde bestuurlijke afspraken met medeoverheden en private partijen al te maken.*

***Antwoord**: Water en stedelijk gebied komen ruimschoots aan bod. In alle sporen wordt onderscheid gemaakt naar de 3 gebruikersgroepen. WBP6 is vanuit daar opgebouwd waardoor duidelijk is wat van welke partijen wordt verwacht.*

Frank Aarts (50Plus)

Vraag: Welke uitvoeringscapaciteit (in fte en budget per programmalijn) gaat in het uitvoeringsplan gereserveerd worden om de maatregelen 2028-2033 te realiseren, en hoe verhoudt die zich tot de ervaringen met de GGA's, waar uitvoeringskracht als knelpunt is gesignaleerd?

***Antwoord:** Het programma biedt helderheid over de koers. Daarbij vormt niet het huidige uitvoeringsvermogen het vertrekpunt, maar wat binnen deze periode nodig is om de doelen voor 2050 daadwerkelijk te realiseren. De financiële kaders voor de uitvoering worden door het nieuwe bestuur vastgesteld in 2027 en zijn geldend vanaf de voorjaars- en begrotingscyclus 2028.*
De uitvoering van WBP6 zal een stevige inzet van mensen en middelen vragen. Na vaststelling van het Ontwerp WBP6 wordt daarom een uitvoeringsplan opgesteld, waarin de benodigde capaciteit, investeringen en financiële middelen nader worden uitgewerkt. Ook worden daarin keuzes inzichtelijk gemaakt aan de hand van verschillende scenario's. Hierbij vindt een zorgvuldige afweging plaats tussen tijd (het tempo van doelbereik richting 2050),

middelen (de benodigde middelen in de periode 2028-2033) en kwaliteit (de gekozen aanpak, impact en het beoogde effect). De uitkomsten van deze afweging vormen een belangrijke bouwsteen voor de definitieve vaststelling van WBP6.

Vraag: Wat is de geraamde totale investering (en tariefimpact in €/jaar per gemiddelde huishouding) van de maatregelen 2028-2033, en welke oplossingen worden in WBP6 overwogen om de lastenstijging te beperken – zoals cofinanciering door gebiedspartners, gezamenlijke programmering met gemeenten of inzet van landelijke fondsen?

Antwoord: *Het programma biedt helderheid over de koers. Daarbij vormt niet het huidige uitvoeringsvermogen het vertrekpunt, maar wat binnen deze periode nodig is om de doelen voor 2050 daadwerkelijk te realiseren. De financiële kaders voor de uitvoering worden door het nieuwe bestuur vastgesteld in 2027 en zijn geldend vanaf de voorjaars- en begrotingscyclus 2028.*
De uitvoering van WBP6 zal een stevige inzet van mensen en middelen vragen. Na vaststelling van het Ontwerp WBP6 wordt daarom een uitvoeringsplan opgesteld, waarin de benodigde capaciteit, investeringen en financiële middelen nader worden uitgewerkt. Ook worden daarin keuzes inzichtelijk gemaakt aan de hand van verschillende scenario's. Hierbij vindt een zorgvuldige afweging plaats tussen tijd (het tempo van doelbereik richting 2050), middelen (de benodigde middelen in de periode 2028-2033) en kwaliteit (de gekozen aanpak, impact en het beoogde effect). De uitkomsten van deze afweging vormen een belangrijke bouwsteen voor de definitieve vaststelling van WBP6.

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: Het WBP6 maakt een vertaalslag van Europees-, rijks- en provinciaalbeleid naar strategische doelen voor het waterschap; Dekt het WBP6 daadwerkelijk alle beleid en richtlijnen waar het waterschap aan moet (gaan) voldoen? Zo nee, waar niet?

Antwoord: *Bij de doelen van WBP6 is rekening gehouden met Europees-, nationaal en provinciaal beleid, maar de doelstellingen zijn geen concrete doorvertaling daarvan. We hebben ons er wel toe te verhouden, nu en in de toekomst.*

Vraag: Het WBP6 beschrijft welke volgende stappen noodzakelijk zijn om de lange-termijnambitie in richting 2050 te voldoen. Zijn de lijnen en planning voor 2028-2033 gebaseerd o.b.v. backcasting van het doel in 2050 en de eerder EU/Rijks/provinciale richtlijnen en doelen waar het waterschap aan moet voldoen?

Antwoord: *Ja, de lijnen en planning voor 2028-2033 zijn gebaseerd o.b.v. backcasting van onze doelen in 2050 binnen de richtlijnen vanuit EU/Rijks/provinciale richtlijnen.*

Vraag: Welke risico's loopt het gebied door te mikken op waterrobuust systeem in 2050?

Antwoord: *Het risico van sturen op een waterrobuust systeem in 2050 is dat dit vraagt om aanpassingen in grondgebruik, ruimtelijke ontwikkeling, watergebruik en investeringen die niet voor iedereen eenvoudig zijn. Dat kan leiden tot maatschappelijke weerstand, financiële kosten en bestuurlijke discussies. Het WBP6 laat zien dat de risico's van niets doen groter zijn: toenemende droogte, wateroverlast, achteruitgaande waterkwaliteit, schade aan natuur en landbouw en een afnemende leveringszekerheid van water. De kernvraag is daarom niet óf er risico's zijn, maar hoe De Dommel deze transitie samen met partners zorgvuldig en rechtvaardig organiseren.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Algemeen: droogte en waterkwaliteit worden nadrukkelijk beschreven. Over droge voeten/wateroverlast is weinig tot niets beschreven. Waarom is er niet voor gekozen dit ook een plek te geven in WBP6?

Antwoord: *De urgentie wordt in hoofdstuk 1 beschreven vanuit de verwachting dat, als er geen aanvullende maatregelen worden genomen, zowel de watertekorten (droogte) als de wateroverlast zullen toenemen. Wateroverlast krijgt daarnaast een expliciete plek binnen onder meer de weerbaarheid van het watersysteem (hoofdstuk 2). Deze twee extremen vormen daarmee het fundament onder de sporen en maatregelen die in de verdere hoofdstukken zijn uitgewerkt.*
Beide opgaven zijn nauw verbonden met de ambitie om te komen tot een duurzame waterbalans. Dit komt onder meer tot uiting in het vasthouden en infiltreren van water, het verminderen van onttrekkingen en het herstellen van de waterhuishouding op ruggen en flanken. De aanpak van droogte en wateroverlast staat daarbij niet los van elkaar. Maatregelen die water langer in het gebied vasthouden dragen zowel bij aan het beperken van droogteschade als aan het dempen van piekafvoeren en het verminderen van wateroverlast bij hevige neerslag.

Juridische status van het waterbeheerprogramma

Marloes Jansen (BBB)

Vraag: Kunt u mij uitleggen wat er in een uitvoeringsplan staat? Waarom deze niet ter inzage wordt gelegd?

***Antwoord**: Het uitvoeringsplan is een uitwerking van WBP6. Dit ambtelijke document beschrijft de processen, werkwijzen, middelen en inrichting van de organisatie die nodig zijn om het WBP uit te voeren. Het bevat dus geen nieuwe bestuurlijke keuzes, maar werkt wel agenderend welke (ook bestuurlijke) keuzes wanneer worden voorbereid en voorgelegd.*

De besluiten die daaruit voortvloeien kunnen wel bestuurlijk van aard zijn.

H1 De waarde van water

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Pg. 5: “Het waterschap kiest voor een lerende aanpak om gaandeweg te ontdekken wat wel en niet werkt". Betekent dit ook dat het waterschap verantwoordelijkheid draagt als er dingen mis gaan?

***Antwoord**: Bij een lerende aanpak hoort dat niet alle effecten vooraf volledig voorspelbaar zijn en dat er soms sprake is van leergeld. Waar het waterschap vanuit zijn rol als waterautoriteit verantwoordelijk is voor de gevolgen van maatregelen of besluiten, neemt het die verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd betreft de watertransitie een gezamenlijk leerproces van overheden, gebruikers en maatschappelijke partners. De verantwoordelijkheid voor de gevolgen van keuzes ligt daarom niet uitsluitend bij het waterschap, maar ook bij andere betrokken partijen binnen hun eigen rol en bevoegdheden.*

Vraag: Pg. 6: “verslechterende waterkwaliteit”: Klopt het dat op veel plekken de waterkwaliteit juist verbeterd is de laatste jaren?

***Antwoord**: De situatie op sommige plekken inderdaad verbeterd. Veel 'laaghangend fruit' op dit gebied is geplukt. De restopgave is lastiger te bereiken en vraagt ook om ander gebruik.*

Vraag: Pg. 10: Data gedreven werken: kunt u een korte toelichting geven welke gegevens er zijn/ aanvullend gewenst zijn en wat voorbeelden geven hoe deze in te zetten zijn. Vb. Over grondwaterstanden en stuwen.

***Antwoord**: Data gedreven werken is nodig om ontwikkelingen in het watersysteem beter te begrijpen, maatregelen doelgericht in te zetten en de voortgang van de watertransitie te monitoren. Door gegevens over waterkwantiteit, waterkwaliteit, klimaat, landgebruik en gebruikersgedrag te combineren, ontstaat een beter inzicht in de effectiviteit van maatregelen en de mate waarin doelen worden gerealiseerd. Dit ondersteunt zowel gebiedsgerichte besluitvorming als de verdere ontwikkeling van beleid, normering en uitvoering.*
Voorbeelden zijn; Analyse van waterbalansen per watersysteemeenheid, inzicht in effecten van droogte en piekbuien, volgen van veranderingen in grondwaterstanden, meten van waterbeschikbaarheid en sponswerking, etc..

H2 Het watersysteem als vertrekpunt voor de transitie

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: Pagina 10 weerbaarheid. Waterschap volgt de uvW, waarom is hiervoor gekozen? Kan er zelf vanuit de Dommel ook initiatief voor worden genomen?

***Antwoord**: De Unie van Waterschappen is voor weerbaarheid vooral een platform voor samenwerking. De Dommel bepaalt zelf zijn ambitie en maatregelen. Waar nodig kan De Dommel zelfs vooroplopen, bijvoorbeeld op het gebied van droogteweerbaarheid, cyberweerbaarheid, crisisbeheersing, waterbeschikbaarheid of samenwerking met Vlaanderen. De verwijzing naar de Unie betekent vooral dat De Dommel niet voor ieder vraagstuk afzonderlijk het wiel hoeven uit te vinden.*

Marlies van der Zanden (namens Ongebouwd, BBB, 50Plus, WaW)

Vraag: Onder het kopje "Groei, ruimtegebrek en stijgende gronddruk" wordt beschreven dat de watertransitie plaatsvindt in één van de meest intensief gebruikte gebieden van Nederland, met grote opgaven voor woningbouw, economie, energie, natuur en landbouw. Op welke momenten en door wie worden in deze complexe afweging uiteindelijk keuzes gemaakt wanneer belangen van watertransitie en andere maatschappelijke opgaven botsen?

***Antwoord**: Op het laagst mogelijk niveau van Ruimtelijke Ordening, dus gemeenten bij voorbaat in hun nieuw op te stellen omgevingsplan.*

Vraag: Het programma noemt brede welvaart als perspectief voor afwegingen. Kunt u toelichten hoe dit in de praktijk wordt toegepast wanneer bijvoorbeeld woningbouw, economische ontwikkeling en watersysteemherstel met elkaar concurreren om dezelfde ruimte?

***Antwoord**: Brede welvaart betekent dat ruimtelijke opgaven integraal worden beoordeeld. Daarbij wordt afgewogen welke keuzes niet alleen nu, maar ook voor toekomstige generaties het meest waardevol zijn. Het biedt geen kant-en-klare oplossingen, maar stimuleert partijen om verder te kijken dan kortetermijnbelangen en oog te hebben voor de bredere maatschappelijke opgave.*
Door ruimtelijke ontwikkelingen te toetsen aan bijvoorbeeld de twaalf dimensies van het PON/Telos-model, ontstaat ruimte voor draagvlak en het benutten van koppelkansen. Water is daarbij één van de opgaven, maar raakt tegelijkertijd andere thema's zoals biodiversiteit, gezondheid, duurzaamheid en recreatie. Juist daardoor kan het waterschap een verbindende rol vervullen tussen belangen die op het eerste gezicht tegenover elkaar staan, zoals economie, landbouw, woningbouw en natuur.

H3 Samenwerken met de omgeving

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: Pag. 11 3.3 punt 2. Wat wordt bedoeld met dat het waterschap een verbinder moet zijn? Hoe is dit anders dan samenwerkingspartner en waar ligt de focus, verbinder of aanjager?

***Antwoord**: Met "verbinder" wordt bedoeld dat het waterschap partijen, kennis en maatschappelijke opgaven bij elkaar brengt en helpt om gezamenlijke oplossingen te ontwikkelen. Dat is iets anders dan een samenwerkingspartner, die zelf onderdeel is van het proces, of een aanjager, die actief initiatief neemt en richting geeft. In de praktijk vervult De Dommel alle drie de rollen. De focus ligt daarbij niet op één vaste rol, maar op wat nodig is om de waterdoelen te bereiken. Daarbij blijft het waterschap altijd hoeder van het waterbelang en daarvoor bevoegd gezag. Wanneer belangen botsen, is het beschermen van een toekomstbestendig water- en bodemsysteem uiteindelijk leidend.*

Marlies van der Zanden (namens Ongebouwd, BBB, 50Plus, WaW)

Vraag: In hoofdstuk 3 wordt aangegeven dat participatie heeft plaatsgevonden met inwoners, ondernemers, agrariërs, bedrijven en andere partners. Kunt u toelichten hoe de opbrengsten uit deze participatie concreet zijn meegewogen bij de keuzes in het programma? Welke onderdelen zijn naar aanleiding van de participatie aangepast?

***Antwoord**: Na de verschillende participatiesessies vond direct een korte evaluatie plaats van eerste indrukken en inzichten. Kort na de participatiesessies stonden de zogenaamde schrijfdagen van het WBP team gepland, waarbij de deelschrijvers opgehaalde input uit de participatiesessie verwerkten in hun onderdeel. Er is een separaat participatieverslag uitgewerkt waarin uitgebreid wordt ingegaan hoe is omgegaan met de input van de participatiesessies.*

Vraag: Zijn er tijdens de participatie ook zorgen of bezwaren geuit tegen onderdelen van de watertransitie? Hoe zijn deze signalen verwerkt in de uiteindelijke koers van WBP6?

***Antwoord**: Algemeen signaal tijdens de participatiesessies is vooral ondersteuning en begrip voor de koers en ambitie mbt de watertransitie. Met name het verzoek om door te pakken en te doen. Zie ook het uitgebreide participatieverslag.*

Vraag: Het programma kiest nadrukkelijk voor het voortzetten van de watertransitie richting 2050. Werd deze richting tijdens het participatieproces breed omarmd, of zijn er ook onderdelen geweest waar minder draagvlak voor bestond? Welke bestuurlijke keuzes zijn vervolgens gemaakt om de koers toch vast te houden?

***Antwoord**: Het tweede deel van de vraag gaat over bestuurlijke keuzes. Het is aan het algemeen bestuur om deze te maken. We lezen de vraag daarom als volgt: zijn er tijdens het participatieproces verschillen in draagvlak naar voren gekomen en hoe zijn deze verwerkt in het Ontwerp WBP6?*
Een algemeen signaal uit de participatie was brede steun en begrip voor de gekozen koers en ambitie rondom de watertransitie. Deelnemers spraken daarbij nadrukkelijk de wens uit om door te pakken en de plannen daadwerkelijk in uitvoering te brengen.
De resultaten van de participatie zijn uitgebreid beschreven in een separaat participatieverslag. Hierin wordt toegelicht welke input tijdens de participatiesessies is opgehaald en op welke wijze deze is betrokken bij de verdere uitwerking.
Met de vaststelling van WBP6 ligt nu de bestuurlijke keuze voor om de ingezette koers voort te zetten. In het plan zijn de programmalijnen opgenomen waarbinnen de nog te maken bestuurlijke keuzes nader worden uitgewerkt en in tijd zijn gezet.

Vraag: Het programma spreekt over een lerende aanpak waarin wordt ontdekt wat wel en niet werkt. Welke praktijkvoorbeelden of casussen zijn tijdens de participatie genoemd die laten zien dat de beweging naar de watertransitie niet overal of niet volledig kan worden ingezet? Hoe worden deze lessen meegenomen richting de volgende planperiode?

***Antwoord**: Lerende aanpak is benoemd aangezien we beseffen dat de watertransitie een gezamenlijke opgave is van waterschap met andere overheden/stakeholders. Afstemming op en weging van meerdere belangen, wel met een gezamenlijk besef van het waterbelang. Uit ervaring weten we dat we nog niet alle antwoorden hebben en samenwerking nog niet altijd positief verloopt. Door kritisch te kijken naar succes- en faalfactoren van projecten en processen gaan we vormgeven aan een lerende aanpak.*

Vraag: Op pagina 13 wordt aangegeven dat de reductie-opgave voor beregening voornamelijk op de ruggen wordt gerealiseerd. Hoe verhoudt deze systeemindeling zich tot andere gebiedsindelingen die vanuit Natura 2000, beekdalen, grondwaterbeschermingsgebieden en andere landelijke trajecten worden gebruikt?

***Antwoord**: WBP6 gebruikt de watersysteemindeling om de watertransitie gebiedsbreed te structureren en maatregelen daar te treffen waar deze het meest bijdragen aan het functioneren van het watersysteem.*
Dat betekent dat verschillende gebiedsindelingen over elkaar heen kunnen liggen. Juist in de verdere uitwerking moet worden bepaald hoe de doelen uit deze verschillende beleidskaders elkaar versterken of waar bestuurlijke afwegingen nodig zijn. WBP6 kiest daarbij voor de watersysteemlogica als verbindend vertrekpunt.

Vraag: Hoe wordt voorkomen dat ondernemers te maken krijgen met verschillende en mogelijk conflicterende gebiedsindelingen, waarbij de watertransitie werkt met ruggen, flanken en beekdalen terwijl andere beleidsprogramma's andere grenzen hanteren?

Antwoord: Door aan te sluiten bij de brabant brede en provinciale benaming en begrenzing van de systeemeenheden ruggen, flanken, beekdalen (en polders) conform RWP.

Vraag: Wordt bij de verdere uitwerking van het beregeningsbeleid ook integraal gekeken naar de stapeling van maatregelen vanuit KRW, Natura 2000, grondwaterbescherming en watertransitie?

***Antwoord**: Ja, bij de verdere uitwerking integraal gekeken worden wat noodzakelijk is om de wettelijke en overige gebiedsdoelen te behalen.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Pg. 11: afbeelding: Waarom is er gekozen om reguleren het kopje te laten zijn en niet kaderstellen en/of experimenteren?

***Antwoord**: Regulering is benoemd vanuit de verantwoordelijkheid van het waterschap om de ondergrens van het watersysteem te borgen. Om dit mogelijk te maken, moeten via een zorgvuldig proces passende kaders worden ontwikkeld en vastgesteld. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de kennis en inzichten die worden opgedaan in lopende experimenten en praktijkervaringen.*

Vraag: Pg. 11: 3.3 Een belangrijk deel van de ondertitel van het WBP6: “overbruggen van tegenstellingen, verbinden van belangen, *met een luisterend oor,* een warm hart” en het samen lerend werken zie ik niet terug in de rollen die het waterschap hier beschrijft. Is luisteren en ophalen van kennis niet ook een belangrijke rol? Dialooggestuurd samen leren? Waarom is er voor gekozen deze niet te noemen?

***Antwoord**: In hoofdstuk 3 wordt aangegeven hoe het waterschap tegenstellingen overbrugt, belangen verbindt, luistert naar de omgeving, met een warm hart en rechte rug. De figuur laat zien dat samenwerken (inclusief leren van elkaar) hand in hand gaat met reguleren.*

Vraag: Pg. 12 Communicatie (en pg. 26 strategie en pg 29, transparante communicatie) Waarom worden de gebiedstafels hier niet genoemd als middel?

***Antwoord**: Het Ontwerp – WBP6 is koersdocument, strategisch document. De gebiedstafel is specifiek een middel. Het betreft een pilot waar we van kunnen leren. Het is wel een concreet voorbeeld waar we reeds als pilot mee zijn gestart in lijn met het gedachtegoed van WBP6 waar we van kunnen leren.*

H4 Doelen 2050 en maatregelen 2028-2033

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: Pag. 13 landbouw: waarom staat hier niets over af/uitspoeling van meststoffen en milieuvreemde stoffen tegengaan? Net als bij stedelijk gebied? En biologisch en emissie en mestvrij? Waarom is dit bij landbouw weggelaten?

***Antwoord**: De landbouwparagraaf op pagina 13 richt zich vooral op de relatie tussen landbouw en het functioneren van het watersysteem, zoals waterbeschikbaarheid, bodemkwaliteit en beregening. Dat betekent niet dat uit- en afspoeling van meststoffen onbelangrijk is. Integendeel, waterkwaliteit is één van de centrale opgaven van het WBP6. Daarom is ervoor gekozen dit onderwerp niet alleen aan landbouw te koppelen, maar breder op te nemen in de onderdelen over waterkwaliteit en de programmalijn Schoon en gezond water. Daar gaat het om alle bronnen van verontreiniging, waaronder uit- en afspoeling vanuit de landbouw. Het WBP6 kiest daarbij niet voor één specifiek landbouwmodel, maar voor het uitgangspunt dat grondgebruik en bedrijfsvoering moeten bijdragen aan de doelen voor waterkwaliteit en het watersysteem.*

Vraag: Oa pag 13 “de reductie-eis voor onttrekkingen wordt voornamelijk gerealiseerd op de ruggen”. Waarom niet ook op de flanken en beekdalen? Waarom enkel op de ruggen?

***Antwoord**: WBP6 kiest ervoor om de generieke reductieopgave vooral op de ruggen te realiseren, omdat deze gebieden de bron vormen van het watersysteem. Water dat hier infiltreert vult de grondwatervoorraad aan en voedt de kwelstromen richting flanken en beekdalen. Een vermindering van onttrekkingen heeft daar (in combinatie met het vasthouden en infiltreren van neerslag) daarom naar verwachting het grootste effect op systeemherstel.*
Tegelijk is de gedachte dat een beter functionerend systeem op de ruggen uiteindelijk ook leidt tot meer grondwaterbeschikbaarheid op de flanken. Daardoor kan de beregeningsbehoefte op de flanken afnemen en is daar naar verwachting minder of geen reductie van onttrekkingen nodig. De nadere onderbouwing en gebiedsgerichte uitwerking hiervan vindt plaats bij de uitvoering van het beregeningsbeleid.

Vraag: Pag 14 “Het waterschap zoekt samenwerking met bedrijven en bedrijventerreinen waar innovatie, waterbesparing, hergebruik en klimaatadaptieve inrichting bijdragen aan een sterker watersysteem en een toekomstbestendige economie.” wordt hier bedoeld bedrijven die hier al aan bijdragen of ook bedrijven waar veel potentie ligt als zij zouden gaan bijdragen?

***Antwoord**: Beiden.*

Vraag: Pag 15- “De samenhangende verbindingen tussen hoge ruggen en beekdalen en natte structuren zijn opgenomen in gebiedsagenda’s en waar mogelijk gekoppeld aan landbouw, recreatie en ruimtelijke ontwikkeling.” Wat wordt hiermee bedoeld?

***Antwoord**: Hiermee wordt bedoeld dat wateropgaven niet als losse projecten worden opgepakt, maar worden verbonden met andere ontwikkelingen in een gebied. Denk bijvoorbeeld aan het combineren van een ecologische verbinding tussen een rug en een beekdal met beekherstel, natuurinclusieve landbouw, recreatieve routes of een gebiedsontwikkeling van een gemeente.*
Het uitgangspunt is dat maatregelen voor water, natuur, landbouw en ruimtelijke ontwikkeling zoveel mogelijk in samenhang worden gepland en uitgevoerd, zodat één ingreep meerdere maatschappelijke doelen ondersteunt.

Vraag: Pag 15- landbouw ” terwijl uit-en afspoeling zijn beperkt.” Hoeveel is beperken, 1%?

***Antwoord**: Dit is onderhevig aan bestuurlijke besluitvorming. Komende twee jaar worden verkenningen uitgevoerd waarvan de uitkomsten vervolgens in bestuurlijke kaders moeten worden gegoten.*

Vraag: Pag 15: “Het waterschap houdt als ondergrens vast aan de Watersignaleringskaart van de provincie Noord-Brabant.” Wat wordt bedoeld met ‘ondergrens’? En is de ondergrens voldoende om wateroverlast bij extreme piekbuien of hoogwater te voorkomen? Én voldoende om water in het gebied te laten infiltreren om de waterbalans te kunnen herstellen.

***Antwoord**: Met ondergrens wordt bedoeld dat nieuwe ontwikkelingen pas passend zijn zodra deze de hydrologische situatie niet verslechteren. Dit zal per gebied, afhankelijk van de combinatie van bestaande situatie en nieuwe ontwikkelingen, anders zijn en dus ook per locatie worden benadert*

Vraag: Pag 16: “Voor de ruimere beekdalen op de WBP/RWP-kaart geldt dat wonen en werken alleen passend is wanneer zij het watersysteem niet verslechteren en bij voorkeur versterken”. Wordt hier het huidige watersysteem bedoeld of het toekomstig benodigde watersysteem? En welke marge neemt het waterschap hierbij aangezien we het toekomstbestendige watersysteem met leren, iteratief aan het bouwen zijn? Uitleg achter de vraag: hoe wordt voorkomen dat een plot nu als ‘passend’ wordt gekwalificeerd dat later benodigd blijkt?

***Antwoord**: Binnen de begrenzing van beekdalen wordt bij woningbouw gewezen op waterbergend vermogen van het dal en de natte omstandigheden. Bouwtechnieken bewegen in de tijd en blijven de verantwoordelijkheid van de partij die deze tot uitvoering brengt.*

Vraag: Pag 18: “Zo wordt steeds beter bepaald wat aan de bron kan worden aangepakt en waar aanvullende zuivering nodig blijft.” Wat zijn voorbeelden wanneer er niet aan de bron kan worden aangepakt? Waaraan wordt dan gedacht?

***Antwoord:** Op bepaalde emissieroutes heeft het waterschap maar beperkt grip heeft, of zijn stoffen lastig volledig bij de bron te voorkomen. Een voorbeeld hiervan zijn medicijnresten. Hoewel een bronaanpak veel kan bijdragen, bijvoorbeeld door bewuster voorschrijven en het inzamelen van ongebruikte medicijnen, komen deze stoffen ook via normaal gebruik in het afvalwater terecht. Deze emissies zijn daardoor lastig volledig te voorkomen met alleen bronaanpak. Aanvullende zuivering kan daarom ook nodig zijn als onderdeel van de oplossing, afhankelijk van de stofgroep en emissieroute.*

Vraag: Pag 18: Wat houdt de Kallisto aanpak in en is dat voldoende?

***Antwoord**: De Kallisto-aanpak richt zich op het verbeteren van de waterkwaliteit van de Dommel door de hele afvalwaterketen (riool, berging, RWZI, lozingen) als één systeem te beschouwen en daarmee te zoeken naar de meest effectieve sturing voor het geheel. Dit vormt op zichzelf geen volledige oplossing, maar dit type systeembenadering en integrale sturing is wel cruciaal om waterkwaliteitsopgaven in de breedte en doelgericht aan te pakken.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Pg.13 en 15 natuur volgt peil: betekent dit dat de natuurdoeltypes herbezien moeten worden?

***Antwoord**: Met 'natuur volgt peil' wordt bedoeld dat ook natuur zich moet aanpassen aan het natuurlijk functioneren van het watersysteem. Dat geldt ook voor andere functies, zoals landbouw en stedelijk gebied. Herstel van het watersysteem kan ertoe leiden dat gebieden natter worden. Daardoor kunnen bestaande natuurdoeltypen op bepaalde locaties niet meer passend zijn en kan aanpassing nodig zijn. Daarover zal afstemming met terreinbeheerders en de provincie nodig zijn.*

Vraag: Pg. 15: "schadevergoeding is niet aan de orde" Ligt hier een eerder genomen bestuurlijk besluit aan ten grondslag?

***Antwoord**: Aan de passage ligt geen afzonderlijk besluit ten grondslag waarmee schadevergoeding generiek is uitgesloten. Wel heeft het algemeen bestuur eerder kaders vastgesteld in het handelingsperspectief voor beekdalen en functie volgt peil. Daarbij is uitgesproken dat bestaande schaderegelingen in ieder geval tot 2030 van kracht blijven en dat vóór die tijd wordt bezien hoe hiermee in de toekomst wordt omgegaan. De passage in het WBP6 moet daarom worden gelezen vanuit het uitgangspunt dat ontwikkelingen in beekdalen steeds meer rekening moeten houden met de primaire functie van het watersysteem.*

Vraag: Pg. 16: "Daarnaast is de lozing van het gezuiverde afvalwater (...) sterk verweven met het functioneren van de watersystemen in de beekdalen." 3 vragen:
- De meeste RWZI's staan benedenstrooms. Wat is de invloed daarvan op dit moment op de kwaliteit in de beekdalen?
- Wat is het handelingsperspectief t.a.v. schade door inundatie met vervuild water?
- Wordt er beleid ontwikkeld t.a.v. de waterkwaliteit van water dat inundeert?

***Antwoord**: De RWZI's liggen veelal in beekdalen en beïnvloeden daar op verschillende manieren de waterkwaliteit en ecologie, terwijl zij in sommige gebieden ook veel invloed hebben op de hoeveelheid water in de beken. Vanuit nieuwe Europese ontwikkelingen, waaronder de Richtlijn Stedelijk Afvalwater, worden de eisen aan de kwaliteit van effluent verder aangescherpt. Binnen WBP6 zetten we daarnaast in op een betere samenhang tussen waterketen en watersysteem, met nadruk op bronaanpak en gebiedsgerichte eisen. Zo per gebiedstype kan worden bepaald wat nodig is voor een goed functionerend watersysteem, inclusief de omgang met waterkwaliteit bij inundaties.*

Vraag: Pg. 17: Waar vind ik punt 5.5 en 5.6 waarnaar verwezen wordt?

***Antwoord**: pagina 23 voor spoor 5 en pagina 24 voor spoor 6*

H5 Zeven programmalijnen

Marlies van der Zanden (namens Ongebouwd, BBB, 50Plus, WaW)

Vraag: In het programma worden koplopers nadrukkelijk genoemd als voorbeeldprojecten voor de watertransitie. Hoeveel beleidsruimte is er tot 2030 om initiatieven van ondernemers mogelijk te maken die bijdragen aan de doelen, maar nog niet volledig passen binnen het eindbeeld van de watertransitie?

***Antwoord**: Koplopers zijn koplopers omdat zij vooruitlopen op ontwikkelingen en al in een vroeg stadium de stap zetten naar de watertransitie. We zetten ons maximaal in om deze groep zo groot mogelijk te maken door hun ervaringen en resultaten breed te delen en andere gebruikers actief te stimuleren en te verleiden om eveneens in beweging te komen. Uiteindelijk blijft het echter een keuze van iedere gebruiker om mee te bewegen of af te wachten.*

De ervaringen van koplopers zijn van grote waarde voor het ontwikkelen van haalbare kaders, het vormgeven van de transitie en het in beweging brengen van de verschillende sectoren. Zij laten zien wat in de praktijk mogelijk is en helpen daarmee om de koers voor de toekomst realistisch en uitvoerbaar te maken.

Naarmate de tijd verstrijkt en de gestelde doelen dichterbij komen, neemt de ruimte voor maatwerk en vrijwilligheid geleidelijk af. Tegelijkertijd zal regulering een grotere rol gaan spelen. Het tempo waarin wordt toegewerkt naar een meer kaderstellende en normerende rol van de overheid, met een geleidelijke afbouw van de stimulerende rol, is een bestuurlijke keuze die door het nieuwe bestuur in aanloop naar de vaststelling van de waterschapsverordening moet worden gemaakt.

Vraag: Durft het bestuur in de periode tot 2030 ruimte te geven aan innovatieve initiatieven die niet volledig binnen de toekomstige kaders passen, maar die wel beweging richting de doelen op gang brengen? Hoe maakt u die afweging?

***Antwoord**: Dit is geen technische vraag, maar een vraag gericht aan het bestuur. De technische vraag welke ruimte het WBP6 tot 2030 biedt voor innovatieve initiatieven die bijdragen aan de doelen van de watertransitie, maar niet volledig binnen de toekomstige kaders passen, komt hierboven al aan de orde.*

Vraag: In hoofdstuk 5 wordt 2030 benoemd als omslagpunt, waarna onder meer een nieuwe waterschapsverordening wordt vastgesteld en juridisch wordt opgetreden tegen plannen die niet passen binnen een toekomstbestendige waterhuishouding. Welke rol ziet het waterschap voor zichzelf na 2030: blijft het primair uitvoerder en beheerder, of ontwikkelt het zich nadrukkelijker tot kaderstellende en normerende overheid? Hoe verhoudt zich dit tot andere waterschappen?

***Antwoord**: In de loop van de tijd zal regulering een steeds grotere rol krijgen en zal de nadruk op stimulering geleidelijk afnemen. Deze ontwikkeling zet in bij de inwerkingtreding van de nieuwe waterschaps-verordening. Het tempo waarin wordt toegewerkt naar een meer kaderstellende en normerende rol van de overheid, met een geleidelijke afbouw van de stimulerende rol, is een bestuurlijke keuze die door het nieuwe bestuur in aanloop naar de vaststelling van de waterschaps-verordening moet worden gemaakt.*

Vraag: Veel aandacht gaat uit naar koplopers. Hoe kijkt het bestuur naar de grote groep ondernemers? Is 2030 voor deze groep vooral een harde deadline die dichterbij komt, of ziet het waterschap ook na 2030 nog ruimte voor maatwerk, overgangsregelingen en geleidelijke ontwikkeling?

***Antwoord**: Dit is deels een vraag aan het bestuur. Om een technisch antwoord te kunnen geven, hebben we de vraag als volgt geïnterpreteerd: Welke ruimte biedt het Ontwerp WBP6 na 2030 voor maatwerk, overgangsregelingen of een geleidelijke ontwikkeling voor ondernemers?*

Koplopers zijn koplopers omdat zij vooruitlopen op ontwikkelingen en al in een vroeg stadium de stap zetten naar de watertransitie. We zetten ons maximaal in om deze groep zo groot mogelijk te maken door hun ervaringen en resultaten breed te delen en andere gebruikers actief te stimuleren en te verleiden om eveneens in beweging te komen. Uiteindelijk blijft het echter een keuze van iedere gebruiker om mee te bewegen of af te wachten.

De ervaringen van koplopers zijn van grote waarde voor het ontwikkelen van haalbare kaders, het vormgeven van de transitie en het in beweging brengen van de verschillende sectoren. Zij laten zien wat in de praktijk mogelijk is en helpen daarmee om de koers voor de toekomst realistisch en uitvoerbaar te maken.

Naarmate de tijd verstrijkt en de gestelde doelen dichterbij komen, neemt de ruimte voor maatwerk en vrijwilligheid geleidelijk af. Tegelijkertijd zal regulering een grotere rol gaan spelen. Het tempo waarin wordt toegewerkt naar een meer kaderstellende en normerende rol van de overheid, met een geleidelijke afbouw van de stimulerende rol, is een bestuurlijke keuze die door het nieuwe bestuur in aanloop naar de vaststelling van de waterschapsverordening moet worden gemaakt.

Vraag: Kunt u schetsen hoe het pad eruitziet voor het "peloton" ondernemers tussen nu en 2030, zodat duidelijk wordt welk handelingsperspectief zij hebben om tijdig aan nieuwe verwachtingen te voldoen?

***Antwoord**: Koplopers zijn koplopers omdat zij vooruitlopen op ontwikkelingen en al in een vroeg stadium de stap zetten naar de watertransitie. We zetten ons maximaal in om deze groep zo groot mogelijk te maken door hun ervaringen en resultaten breed te delen en andere gebruikers actief te stimuleren en te verleiden om eveneens in beweging te komen. Uiteindelijk blijft het echter een keuze van iedere gebruiker om mee te bewegen of af te wachten.*

De ervaringen van koplopers zijn van grote waarde voor het ontwikkelen van haalbare kaders, het vormgeven van de transitie en het in beweging brengen van de verschillende sectoren. Zij laten zien wat in de praktijk mogelijk is en helpen daarmee om de koers voor de toekomst realistisch en uitvoerbaar te maken.

Naarmate de tijd verstrijkt en de gestelde doelen dichterbij komen, neemt de ruimte voor maatwerk en vrijwilligheid geleidelijk af. Tegelijkertijd zal regulering een grotere rol gaan spelen. Het tempo waarin wordt toegewerkt naar een meer kaderstellende en normerende rol van de overheid, met een geleidelijke afbouw van de stimulerende rol, is een bestuurlijke keuze die door het nieuwe bestuur in aanloop naar de vaststelling van de waterschapsverordening moet worden gemaakt.

1. Ruggen, flanken en beekdalen sturen ruimtelijke ontwikkelingen

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag:
“Het waterschap heeft een adviserende rol en geen inspanningsverplichting meer om in beekdalen en lokale laagtes andere functies te beschermen tegen wateroverlast” (2030). Betekent dit dat de beekdalen hiermee standaard normloze beekdalen worden?

***Antwoord**: Nee, dat betekent niet dat alle beekdalen automatisch normloze beekdalen worden. Het WBP6 gebruikt deze term bewust niet. De term "normloos beekdal" is sterk verbonden aan de NBW-systematiek voor wateroverlastnormen en roept vaak het beeld op dat het waterschap geen verantwoordelijkheid meer heeft. Dat is niet wat hier wordt beoogd. WBP6 vertrekt vanuit de watersysteemlogica dat beekdalen en lokale laagtes van nature de plekken zijn waar grondwater, oppervlaktewater en afstromend regenwater samenkomen. In deze gebieden krijgen waterberging, waterafvoer, hogere grondwaterstanden en natuurlijke dynamiek meer ruimte. Daarbij hoort dat functies beter moeten passen bij periodiek natte omstandigheden.*
Het WBP6 beschrijft daarom dat beekdalen en lokale laagtes in de nieuwe waterschapsverordening een primaire functie voor het watersysteem krijgen en dat het waterschap niet langer automatisch een inspanningsverplichting heeft om andere functies tegen wateroverlast te beschermen.
Of en hoe dit juridisch wordt uitgewerkt, wordt pas bij de uitwerking van de nieuwe waterschapsverordening en gebiedsgerichte keuzes bepaald. WBP6 zet daarvoor de strategische koers, maar wijzigt op zichzelf geen normen of juridische beschermingsregimes.

Frank Aarts (50Plus)

Vraag: Welke oppervlakte aan nieuw te verharden gebied en welke hoeveelheid extra waterberging (in m³ en mm) is volgens de systeemberekeningen nodig in de planperiode 2028-2033 om het opgaveniveau voor wateroverlast in de ruggen, flanken en beekdalen te halen, en hoe verhoudt de 100 mm-bergingseis zich tot die berekende klimaatbestendigheidsopgave?

***Antwoord**: Binnen WBP6 zijn geen systeemberekeningen uitgevoerd waarmee voor de periode 2028-2033 een exacte opgave kan worden bepaald voor het aantal hectares nieuwe verharding of de benodigde aanvullende waterberging (in m³ of mm) op ruggen, flanken en in beekdalen. In de verdere uitwerking van het programma worden de benodigde berekeningen uitgevoerd om de kaderstellende uitgangspunten en eventuele eisen onderbouwd vast te kunnen stellen.*

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: Waarom wordt ervoor gekozen van de water en bodem sturend kaart naar de RWP kaart over te gaan?

***Antwoord**: We kiezen ervoor om de huidige kaart te vervangen door de RWP-kaart omdat we willen aansluiten bij de Brabantbrede watersysteemindeling die door de provincie is vastgesteld. Daarmee werken provincie, waterschappen en gemeenten vanuit hetzelfde beeld van ruggen, flanken en beekdalen. Dat vergroot de duidelijkheid, herkenbaarheid en uitvoerbaarheid van water en bodem sturend. De koers verandert niet; we kiezen vooral voor één gezamenlijke taal en één gezamenlijk ruimtelijk referentiekader voor Brabant.*

Vraag: Het waterschap ondersteunt gemeenten bij de afhandeling van zienswijzen en bezwaren tegen omgevingsvisies/-programma's/-plannen ten aanzien van water en bodem sturend. Is dit nodig? waarom moet het waterschap hier een rol in spelen?

***Antwoord**: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor hun eigen omgevingsvisies, programma's en plannen. Tegelijkertijd raakt de toepassing van water en bodem sturend direct aan het functioneren van het watersysteem. Wanneer daar zienswijzen of bezwaren over ontstaan, ligt het voor de hand dat het waterschap gemeenten ondersteunt met kennis, data en inhoudelijke onderbouwing. Daarmee wordt niet de verantwoordelijkheid van de gemeente overgenomen, maar wordt geholpen om keuzes over water en bodem zorgvuldig, consistent en juridisch goed onderbouwd te maken. Dit draagt bij aan een eenduidige toepassing van water en bodem sturend in het hele beheergebied.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Wat is de status van de RWP-kaart? Is deze al vastgesteld? Wat zijn de (te verwachten) verschillen (in ha) voor ruggen, flanken en beekdalen?

***Antwoord**: De RWP-kaart heeft al een formele status. De Brabantbrede watersysteemindeling van ruggen, flanken, beekdalen en polders is op 18 februari 2025 door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant vastgesteld als onderdeel van het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP). Waterschap De Dommel kiest ervoor hierbij aan te sluiten, zodat provincie en waterschappen vanuit dezelfde watersysteemindeling werken. De onderliggende watersysteemlogica verandert daardoor niet wezenlijk.*
De verhoudingen in het watersysteem veranderen niet wezenlijk. De overstap naar de provinciale kaart leidt op onderdelen tot andere begrenzingen van ruggen en flanken, maar de onderliggende watersysteemlogica blijft hetzelfde. Er is bewust gekozen voor aansluiting bij de Brabantbrede indeling, zodat provincie en waterschappen vanuit dezelfde kaart werken.

Vraag: "Andere functies zijn alleen mogelijk als ze aantoonbaar geen negatieve impact hebben op de primaire functie voor het watersysteem". In hoeverre wordt rekening gehouden met bestaand gebruik en hoe blijft de hoofdfunctie van gronden (vb landbouw) behouden? Wat betekent het juridisch als het waterschap geen inspanning meer levert om hoofdfuncties van gronden te beschermen tegen wateroverlast?

***Antwoord**: Dat het waterschap minder inzet op bescherming tegen wateroverlast betekent niet dat bestaande functies hun status ineens verliezen. Het betekent vooral dat in beekdalen waterberging en waterafvoer zwaarder gaan meewegen in de belangenafweging. Het WBP6 geeft deze richting zodat partners zich hierop kunnen voorbereiden en passende investeringen kunnen doen. De juridische uitwerking hiervan volgt bij de verdere uitwerking van de waterschapsverordening, vergunningverlening en andere instrumenten die in WBP6 zijn aangekondigd.*

Marloes Jansen (BBB)

Vraag: Pag.19-20 "Het waterschap heeft een adviserende rol en geen inspanningsverplichting meer om in beekdalen en lokale laagtes andere functies te beschermen tegen wateroverlast." Is dit een conclusie uit wbp6? Eerder wordt er in het stuk pagina 11 puntje 4 gesteld dat "Daarbij blijft het waterschap ook bevoegd gezag en verantwoordelijk voor het beschermen van publieke belangen" is wateroverlast anders gedefinieerd dan een publiek belang?

***Antwoord**: Het betreft geen conclusie die direct voortvloeit uit WBP6, maar een koerswijziging in verlengde van WBP5 waarbij het waterschap zich vanaf 2030 anders*

positioneert ten opzichte van ontwikkelingen en functies in het beekdal die kwetsbaar zijn voor wateroverlast en waarvoor de risico's voorzienbaar zijn. De juridische mogelijkheden en beleidsmatige ruimte om hier invulling aan te geven, moeten nog nader worden uitgewerkt.

Deze koers betekent nadrukkelijk niet dat het waterschap afstand neemt van zijn verantwoordelijkheid voor het beschermen van publieke belangen. Wel wordt onderzocht hoe verantwoordelijkheden en risico's in de toekomst op een evenwichtige en passende wijze kunnen worden belegd. Daarbij wordt rekening gehouden met de gebiedskenmerken, de voorzienbaarheid van risico's en de eigen verantwoordelijkheid van betrokken partijen.

2. Ruggen versterken als brongebieden

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag: "De reductie-eis van 30% voor beregening in de landbouw uit het koersdocument beregeningsbeleid geldt voor het beheergebied als geheel. Deze opgave wordt vooral ingevuld op de ruggen, zodat op de flanken minder of geen reductie nodig is" (2028). Hoe verhoudt dit zich tot eerdere afspraken?

***Antwoord**: De doelstelling van 30% reductie van beregening in de landbouw, zoals vastgelegd in het Koersdocument Beregeningsbeleid, blijft vooralsnog ongewijzigd. WBP6 stelt echter voor om in te zetten op een gebiedsgerichte uitvoering van deze afspraak. Dat betekent dat de reductie niet overal in gelijke mate hoeft plaats te vinden, maar vooral wordt gerealiseerd op locaties waar deze het meest bijdraagt aan het herstel van het watersysteem.*

De afspraken uit het koersdocument bieden ruimte voor een dergelijke gebiedsgerichte aanpak. WBP6 geeft hier invulling aan door de inzet primair te richten op de hoger gelegen gronden (de ruggen), waar een vermindering van beregening naar verwachting het grootste effect heeft op het herstel van de waterbalans en het functioneren van het watersysteem.

De mate waarin deze aanpak aansluit bij de eerder gemaakte afspraken uit het Koersdocument Beregeningsbeleid is afhankelijk van de keuzes die het nieuwe bestuur in 2028 maakt ten aanzien van de invulling en fasering van de reductiedoelstelling. Deze bestuurlijke keuzes worden vervolgens verankerd in de nieuwe waterschapsverordening, die naar verwachting in 2030 in werking treedt.

Vraag: "De nieuwe waterschapsverordening stelt kaders aan herinrichting van het watersysteem op de flanken." In hoeverre worden hiermee ook kaders gesteld voor het vasthouden van water bij herinrichting in bebouwd gebied? Welke maatregelen zijn voorzien om ook in bestaand bebouwd gebied op de flanken meer water te laten infiltreren?

***Antwoord**: (Pagina 14: doel 2050) Dorpen, steden en werklocaties beperken de piekafvoer naar de beekdalen. Groenblauwe ruimte, wadi's, parken en lokale laagtes houden water tijdelijk vast en dragen tegelijk bij aan verkoeling en leefkwaliteit.*
(Pagina 15-planperiode) Voor prioritaire kernen zijn concrete afspraken gemaakt over afkoppelen, schoon hemelwater, vergroening, buffering en de verdeling van verantwoordelijkheden.

Vraag: "Het waterschap stimuleert eigenaarschap en watergemeenschappen, zodat gebieden zelf op zoek gaan naar de lokale balans die zo goed mogelijk aansluit bij de verschillende lokale functies." Welke ruimte krijgen deze watergemeenschappen om zelf te zoeken naar een lokale balans en welke kaders gelden daarbij?

***Antwoord**: WBP6 kiest bewust voor een gebiedsgerichte aanpak waarin ruimte is voor maatwerk. Watergemeenschappen kunnen zelf zoeken naar een balans die past bij de lokale situatie, functies en belangen in een gebied. Die ruimte is echter niet onbeperkt. Het vertrekpunt blijft dat de uitkomsten bijdragen aan de doelen van de watertransitie en passen binnen de kaders van wet- en regelgeving, de waterschapsverordening en het functioneren van het watersysteem.*

Vraag: “Er is voldoende grondwater beschikbaar voor natuur en landbouw” (2033). In hoeverre is dit haalbaar doel en welke invloed heeft het waterschap daarop? Hoe is dit onderbouwd? Wat zijn de gevolgen als er onvoldoende grondwater beschikbaar blijkt te zijn?

***Antwoord**: Hierbij zijn we afhankelijk van de mate waarin gebruikers, waaronder de landbouwsector en de natuurbeheerder, hun gebruik en doelstellingen aanpassen aan de mogelijkheden die watersysteem biedt. WBP6 gaat ervan uit dat deze beweging geleidelijk wordt gemaakt. De afhankelijkheid van dit gedrag, en het daarmee samenhangende risico voor het behalen van de doelen, wordt expliciet onderkend en meegewogen in de uitvoering van het programma.*

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: “De reductie-eis van 30% voor beregening in de landbouw uit het koersdocument beregeningsbeleid geldt voor het beheergebied als geheel. Deze opgave wordt vooral ingevuld op de ruggen, zodat op de flanken minder of geen reductie nodig is.” Is dit onderbouwd dat 30% reductie voldoende gaat zijn en enkel op de ruggen? Wat is de onderbouwing?

***Antwoord**: De doelstelling van 30% reductie van beregening in de landbouw, zoals vastgelegd in het Koersdocument Beregeningsbeleid, blijft vooralsnog ongewijzigd. WBP6 stelt echter voor om in te zetten op een gebiedsgerichte uitvoering van deze afspraak. Dat betekent dat de reductie niet overal in gelijke mate hoeft plaats te vinden, maar vooral wordt gerealiseerd op locaties waar deze het meest bijdraagt aan het herstel van het watersysteem.*

De afspraken uit het koersdocument bieden ruimte voor een dergelijke gebiedsgerichte aanpak. WBP6 geeft hier invulling aan door de inzet primair te richten op de hoger gelegen gronden (de ruggen), waar een vermindering van beregening naar verwachting het grootste effect heeft op het herstel van de waterbalans en het functioneren van het watersysteem.

De mate waarin deze aanpak aansluit bij de eerder gemaakte afspraken uit het Koersdocument Beregeningsbeleid is afhankelijk van de keuzes die het nieuwe bestuur in 2028 maakt ten aanzien van de invulling en fasering van de reductiedoelstelling. Deze bestuurlijke keuzes worden vervolgens verankerd in de nieuwe waterschapsverordening, die naar verwachting in 2030 in werking treedt.

Vraag: “De pilot herwaarderen landbouwgrond wordt uitgebreid naar bergings- en infiltratiegebieden zoals lokale laagtes.” Waarom is ervoor gekozen dit in 2028 te doen en niet bijvoorbeeld al in 2027? Wat is ervoor nodig dit in 2027 al te doen?

***Antwoord**: WBP6 bevat een strategische koers voor planperiode 2028-2033. De keuze voor 2028 sluit aan bij de start van de nieuwe planperiode en biedt de mogelijkheid om de uitbreiding van de pilot te verbinden aan de verdere uitwerking. In principe staat niets een eerdere start in 2027 in de weg. Daarvoor is wel bestuurlijke prioritering nodig, inclusief beschikbare capaciteit, middelen en een besluit om de pilot versneld uit te breiden. WBP6 sluit die mogelijkheid niet uit, maar legt deze ook niet vast.*

Vraag: Pag 21: “Het waterschap neemt waar nodig zelf het initiatief voor aanpassingen aan het watersysteem.” Waarom niet al eerder, wat is er nodig om dit eerder te gaan doen?

***Antwoord**: WBP6 beschrijft een gefaseerde aanpak, waarbij eerst ervaring wordt opgedaan met pilots, beleidsontwikkeling en de nieuwe waterschapsverordening. Een eerdere start van onderdelen van deze aanpak is echter niet uitgesloten. Hiervoor zijn met name bestuurlijke prioritering, voldoende capaciteit en middelen, en de bestuurlijke bereidheid nodig om vooruit te lopen op de verdere beleidsmatige en juridische uitwerking. Daarbij kan er bewust voor worden gekozen om eerder stappen te zetten dan het tijdpad dat in WBP5 was voorzien.*

Vraag: pag 21 ”2033: Het waterschap schaalt toezicht en handhaving op en treedt meer normerend op? → Is het mogelijk om deze opschaling in toezicht en handhaving en normerend op te treden in 2030 te realiseren? Of; Wat zijn de niet-bestuurlijke redenen om pas in 2033 ipv 2030 Toezicht en handhaving inclusief normerend op te kunnen treden? Wat is nodig om dit naar 2030 te brengen?

***Antwoord**: WBP6 gaat ervan uit dat vanaf 2030, met de inwerkingtreding van de nieuwe waterschapsverordening, meer normerend zal worden gestuurd op basis van de kaders die het bestuur in de voorafgaande jaren van de planperiode heeft vastgesteld. Echter in 2032 (niet 2033) zal gericht toezicht en handhaving en normerend op te treden opschalen n.a.v. kennis opgedaan in 2030-2031.*

Vraag: Pag 21: “Het waterschap heeft alle onttrekkingsvergunningen herzien, ingetrokken of opnieuw verleend.” Wat is nodig om dit naar 2030 te brengen?

***Antwoord**: De planning hangt niet alleen samen met beschikbare capaciteit en uitvoeringsmogelijkheden, maar ook met het Koersdocument Beregeningsbeleid. WBP6 gaat ervan uit dat bestaande onttrekkingsvergunningen worden heroverwogen in samenhang met de verdere uitwerking van dit beleid en de nieuwe waterschapsverordening. Een versnelling richting 2030 vraagt daarom niet alleen om extra capaciteit, maar ook om een eerdere beleidsmatige en juridische concretisering van het beregeningsbeleid, de bijbehorende vergunningenstrategie en de bestuurlijke keuzes die daarvoor nodig zijn.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Pg. 20: “uitgewerkt hoe gezocht hoe” tekstueel foutje.

***Antwoord**: Dank voor uw opmerkzaamheid. In de uiteindelijke versie die ter besluitvorming wordt voorgelegd, wordt dit aangepast naar: “uitgewerkt hoe ~~gezocht hoe~~ hemelwater ...”.*

Vraag: Pg 21 (en 13): 2 vragen t.a.v. beregenen:
- In het koersdocument is afgesproken 30% reductie in 2033, evaluatie in 2040. Wijkt het WBP6 daarmee af van de gemaakte afspraken in het koesdocument?

***Antwoord**: De doelstelling van 30% reductie van beregening in de landbouw, zoals vastgelegd in het Koersdocument Beregeningsbeleid, blijft vooralsnog ongewijzigd. WBP6 stelt echter voor om in te zetten op een gebiedsgerichte uitvoering van deze afspraak. Dat betekent dat de reductie niet overal in gelijke mate hoeft plaats te vinden, maar vooral wordt gerealiseerd op locaties waar deze het meest bijdraagt aan het herstel van het watersysteem.*

De afspraken uit het koersdocument bieden ruimte voor een dergelijke gebiedsgerichte aanpak. WBP6 geeft hier invulling aan door de inzet primair te richten op de hoger gelegen gronden (de ruggen), waar een vermindering van beregening naar verwachting het grootste effect heeft op het herstel van de waterbalans en het functioneren van het watersysteem.

De mate waarin deze aanpak aansluit bij de eerder gemaakte afspraken uit het Koersdocument Beregeningsbeleid is afhankelijk van de keuzes die het nieuwe bestuur in 2028 maakt ten aanzien van de invulling en fasering van de reductiedoelstelling. Deze bestuurlijke keuzes worden vervolgens verankerd in de nieuwe waterschapsverordening, die naar verwachting in 2030 in werking treedt.

Vraag: Hoeveel m3 wordt er momenteel onttrokken op ruggen, flanken en beekdalen?

***Antwoord**: In het kader van WBP6 is hiervoor geen afzonderlijke berekening uitgevoerd. In de verkenningsfase zullen in de eerste jaren berekeningen worden opgesteld die als onderbouwing dienen voor de kaderstellende uitgangspunten en de verdere beleidsontwikkeling.*

3. Stuurbaar systeem op de flanken

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag: P. 21. “Dit vraagt om een herinrichting van het systeem, zodat zorgvuldig gestuurd kan worden op de balans tussen afvoeren en vasthouden. Dit creëert nieuwe gebiedsopgaven”. Kan hier een voorbeeld bij gegeven worden? Waar moet ik aan denken?

***Antwoord**: Denk bijvoorbeeld aan een gebied waar landbouw, natuur en bebouwing met elkaar afspraken maken over peilbeheer, de inrichting van sloten, het gebruik van lokale laagtes voor tijdelijke buffering of het afkoppelen en infiltreren van hemelwater. Wat voor de ene functie gunstig is, kan voor een andere functie nadelen hebben. Juist het zoeken naar die lokale balans noemt WBP6 een nieuwe gebiedsopgave. De achterliggende gedachte is dat niet overal dezelfde oplossing past. Binnen de kaders van water en bodem sturend wordt per gebied bekeken welke combinatie van maatregelen het beste aansluit bij het functioneren van het watersysteem én de aanwezige functies.*

Vraag: P. 22. “Zo zijn de flanken in 2050 ingericht als een spons bij droogte en voeren ze bij hevige neerslag schoon water vertraagd af naar de beekdalen?” Hoeveel water moet een flank kunnen opvangen alvorens er wordt afgevoerd. Hoe groot moet de bergingseis ongeveer zijn?

***Antwoord**: WBP6 beschrijft het gewenste functioneren van de flanken, maar legt geen concrete bergingsnorm vast. Het uitgangspunt is dat water zoveel mogelijk wordt vastgehouden, vertraagd en geïnfiltreerd, en pas wordt afgevoerd wanneer dat nodig is. De exacte bergingseisen moeten nog worden uitgewerkt in gebiedsgerichte plannen. Daarmee wordt eerst de richting bepaald en wordt de omvang van de benodigde berging later gekoppeld aan de specifieke kenmerken en opgaven van een gebied.*

Vraag: P. 22. “Er is voldoende grondwater beschikbaar voor natuur en landbouw” (2033). In hoeverre is dit haalbaar doel en welke invloed heeft het waterschap daarop? Hoe is dit onderbouwd? Wat zijn de gevolgen als er onvoldoende grondwater beschikbaar blijkt te zijn?

***Antwoord**: Om die reden is ook onze beleidsregel teelt volgt peil. De mate waarin het gebruik van water is afgestemd op het watersysteem sluit deze aan bij het beschikbare grondwater.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: Kunt u het doel van de watersysteemlegger nader toelichten, evt. a.d.h.v. enkele voorbeelden?

***Antwoord**:*
De huidige legger laat vooral zien waar watergangen, kunstwerken, keringen en bergingsgebieden liggen en welke afspraken daarvoor gelden. Voor de watertransitie is ook een meer toekomstgericht beeld nodig. Daarom verkent het waterschap of naast de legger, een watersysteemlegger kan worden ontwikkeld die in beeld brengt welke landschapsonderdelen logisch geschikt zijn voor welke transitiedoelen. Dit instrument geeft richting aan de ontwikkeling van de eigen assets en met wie het waterschap in gesprek moet gaan en afspraken maken.
Bijvoorbeeld

- *Op een rug kan de watersysteemlegger zichtbaar maken waar lokale laagtes liggen die van nature geschikt zijn om neerslag tijdelijk vast te houden en te laten infiltreren. Hierdoor kan meer water in het grondwatersysteem worden opgeslagen en wordt de aanvulling van het grondwater versterkt.*
- *Op een flank kan de watersysteemlegger inzicht geven waar het huidige afvoerstelsel van sloten nog logisch en functioneel is en waar een andere inrichting beter past bij een goed functionerend watersysteem. Denk aan het verleggen, verondiepen of anders beheren van sloten om water langer vast te houden, maar ook aan het toevoegen van nieuwe elementen om wateroverlast tegen te gaan. Ook kan zichtbaar worden waar op termijn peilbeheer en gebiedsgerichte afspraken over waterbeschikbaarheid kansrijk zijn.*
- *In een beekdal kan de watersysteemlegger zichtbaar maken waar hogere grondwaterstanden, kwel en tijdelijke inundatie logisch zijn om piekafvoeren op te vangen en het watersysteem robuuster te maken.*

Daarmee ontstaat niet alleen inzicht in de huidige situatie, maar ook in het gewenste functioneren van het watersysteem op langere termijn.

4. Beekdalen de ruimte geven

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag: “De beekdalen moeten hogere grondwaterstanden kunnen accommoderen en in natuur perioden ruimte bieden voor oppervlaktewater uit de rest van het gebied”. Is het uitvoerbaar om per gebied een (maximum)peil aan te geven (waar het gebied zich in de toekomst toe moet verhouden)?

***Antwoord**: Ja, maar niet overal. WBP6 gaat ervan uit dat vooral op de flanken ruimte ontstaat voor gebiedsgerichte afspraken over peilen. Daar kan, afhankelijk van de lokale situatie, worden gestuurd op een balans tussen water vasthouden, grondwater aanvullen en het voorkomen van wateroverlast. Op de ruggen ligt de nadruk vooral op grondwateraanvulling (vasthouden en infiltratie) en in de beekdalen op ruimte geven aan natuurlijke dynamiek, kwel en hogere waterstanden.*

Vraag: In hoeverre is toekomstig beleid over bouwen in beekdalen voorzien?

***Antwoord:** In beekdalen krijgen waterberging, waterafvoer, hogere grondwaterstanden en natuurlijke dynamiek meer ruimte. Daarbij hoort dat functies beter moeten passen bij periodiek natte omstandigheden.*
Het WBP6 beschrijft daarom dat beekdalen in de nieuwe waterschapsverordening vanaf 2030 een primaire functie voor het watersysteem krijgen en dat het waterschap niet langer automatisch een inspanningsverplichting heeft om andere (kwetsbare) functies tegen wateroverlast te beschermen.
Bouwen/wonen in een beekdal kan vanaf 2030 alleen onder de voorwaarde dat de primaire functie(s) voor het watersysteem niet negatief worden beïnvloed.

5. Waterketen van de toekomst

6. Schoon en gezond water

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag: “Het waterschap ontwikkelt samen met partners kaders en handelingsperspectief voor de waterkwaliteit van afstromend (afgekoppeld) hemelwater”. Geldt dit ook voor afstroming van verhard terrein in bebouwd gebied?

***Antwoord**: Ja, het WBP6 kijkt in de breedte naar een duurzame omgang met hemelwater, en richt zich daarom ook op afstromend hemelwater van verhard terrein in bebouwd gebied. In het kader van WBP6 onderzoeken we samen met partners hoe verschillende manieren van omgaan met hemelwater hier, waaronder afkoppelen, de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater mogelijk beïnvloeden. Op basis van deze inzichten ontwikkelen we gezamenlijk handelingsperspectieven hoe hier goed mee kan worden omgegaan op de lange termijn.*

Frank Aarts (50Plus)

Vraag: Voor welke KRW-lichamen in het beheergebied wordt op basis van de huidige monitoring niet het doel bereikt, en welke specifieke maatregelen (stikstof, fosfaat, PFAS, medicijnresten) zijn in WBP6 voor 2028-2033 gepland om de resterende achterstand weg te werken – inclusief de afhankelijkheid van bovenstroomse (Vlaamse) aanpak?

***Antwoord**: Voor alle KRW-waterlichamen geldt dat er ten minste één kwaliteitselement is waarop nog niet aan de doelstellingen wordt voldaan. Het betreft hierbij biologische kwaliteitselementen, zoals vis, macrofauna en waterflora, maar ook specifieke verontreinigende stoffen en nutriënten. Voor een aantal waterlichamen speelt daarnaast de belasting vanuit het buitenland een relevante rol.*
Recent is de verantwoording voor 2027 afgerond. Daarbij is voor elk kwaliteitselement waarvoor de doelen niet worden gehaald, een uitgebreide onderbouwing opgesteld, inclusief een toelichting op de betreffende uitzonderingsgrond.
In het WBP6 is een omvangrijk maatregelenpakket opgenomen om de KRW-doelen dichterbij te brengen. Daarnaast wordt via de sporen Grip op indirecte lozingen en influentbeleid gewerkt aan het verder terugdringen van milieuvreemde stoffen en het verbeteren van de waterkwaliteit.
Op dit moment worden nieuwe factsheets per waterlichaam opgesteld met al die informatie. Die zijn terug te vinden op het Waterkwaliteitsportaal.
https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/krw-factsheets-en-gegevensbestanden

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: “Het waterschap bepaalt waterkwaliteitseisen per gebiedstype?” Waarom bepalen wij die (er zijn normen vanuit o.a. Europa) en waarom verschillen die per gebiedstype?

***Antwoord**: We sluiten aan bij bestaande wettelijke en Europese kaders, maar verkennen binnen WBP6 ook wat vanuit de verschillende gebiedstypen nodig is om het watersysteem van de Dommel als geheel goed te laten functioneren. Daarbij kan bijvoorbeeld de bescherming van grondwater op de Ruggen, als infiltratie- en brongebied voor de rest van het systeem, om andere aandacht vragen dan in andere gebieden waar water voornamelijk afstroomt naar het oppervlaktewater. Deze benadering moet de komende periode verder uit worden gewerkt, zodat eventuele verschillen goed onderbouwd kunnen worden. Dit helpt om*

de waterkwaliteit in samenhang met het hele systeem te beschouwen en waar nodig maatwerk toe te passen.

7. Waterbewustzijn

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag: “Het water zet programma rond publieksparticipatie voort (zoals Zandleij aanpak, Rik on Tour via Brabants netwerk medicijnresten uit water). Doel is om toe te werken naar vijf locaties waar effectief campagnes worden ingezet ten behoeve van gedragsverandering bewustwording.” Waarom is gekozen voor voortzetten huidige aanpak hiervoor? Zijn er aanwijzingen/ bewijzen dat het werkt? Of zijn er andere manieren van communicatie die beter kunnen werken voor waterbewust handelen?

***Antwoord**: Het Waterbeheerprogramma 6 bouwt voort op bestaande initiatieven en ervaringen uit eerdere jaren. Met de gekozen aanpak wordt op verschillende locaties ervaring opgedaan met bewustwordingscampagnes en participatievormen. Het doel is om te leren welke aanpakken bijdragen aan gedragsverandering en waterbewustzijn. Daarbij wordt gewerkt volgens het principe van leren, evalueren en bijsturen. In het uitvoeringsprogramma wordt verder uitgewerkt hoe effecten worden gemonitord en welke lessen worden gebruikt om de aanpak waar nodig aan te passen.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: “Doel is om te werken naar 5 locaties waar effectief campagnes worden ingezet ten behoeve van gedragsverandering bewustwording”. Vanwaar 5 locaties?

***Antwoord**: Het aantal van vijf locaties is gekozen als een werkbaar en beheersbaar uitgangspunt. Deze omvang biedt voldoende ruimte om verschillende doelgroepen, gebieden en aanpakken te testen en met elkaar te vergelijken. De ervaringen op deze locaties leveren kennis op over welke vormen van communicatie en participatie het meest effectief zijn voor het vergroten van waterbewustzijn. Hierdoor kan een onderbouwde afweging worden gemaakt over eventuele uitbreiding in een volgende fase.*

H6 Doelsturing

Gerrit Verhoeven (CDA)

Vraag: “De watervisie *Wat water wil* beschrijft wat watersysteemherstel betekent op lange termijn en wat dit inhoudt voor de omgeving. De visie dient ter inspiratie en geeft op gebiedsniveau concreet richting aan koplopers”. Wat betekent het dat deze visie alleen ter inspiratie dient? Klopt het dat er verder geen (bindende) werking vanuit gaat?

***Antwoord**: Klopt, wat water wil heeft geen formele status – het is om het goede gesprek met omgeving te faciliteren. Geeft vanuit sec het waterbelang een vergezicht 2050 en onze ambitie voor de watertransitie. Nadrukkelijk geen blauwdruk.*

Vraag: Is het juridisch mogelijk om in de legger ook peilen aan te geven waar het waterschap naar streeft (bijvoorbeeld x boven NAP)?

***Antwoord:** Het WBP6 gaat er niet van uit dat overal vooraf vaste peilen kunnen worden vastgelegd. De mogelijkheid om gebiedsgerichte peilafspraken te maken hangt samen met het functioneren van het watersysteem als geheel. Op de ruggen is het uitgangspunt om neerslag zoveel mogelijk vast te houden en te laten infiltreren. In de beekdalen wordt ingezet op hogere grondwaterstanden, meer ruimte voor water en het kunnen opvangen van inundaties bij hoge afvoeren als gevolg van extreme neerslag. Als daardoor voldoende water beschikbaar blijft in het systeem, ontstaat vooral op de flanken ruimte voor stuurbaar peilbeheer en mogelijk ook voor gebiedsgerichte peilafspraken. Daarbij geldt dat peilafspraken altijd afhankelijk blijven van natuurlijke omstandigheden. In droge perioden zonder neerslag kan het waterschap (samen met het gebied) maatregelen nemen om water vast te houden, maar kan niet worden gegarandeerd dat bepaalde grondwaterstanden altijd worden gehaald. Daarom ligt de nadruk in WBP6 eerst op herstel van het watersysteem en daarna op het maken van eventuele peilafspraken voor de flanken.*

Marlies van der Zanden (Ongebouwd)

Vraag: “De programmalijnen worden gebiedsgericht uitgewerkt in prioritaire gebieden”. Wat zijn de criteria om van een prioritair gebied te spreken? Wordt hiermee de GGA aanpak gevolgd?

***Antwoord**: Met gebiedsgericht wordt bedoeld dat de aanpak wordt uitgewerkt per watersysteemeenheid (ruggen, flanken en beekdalen), waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken, opgaven en mogelijkheden van elk deel van het watersysteem. GGA’s zien wij als samenwerkingsverbanden waarin kennis, praktijkervaring en haalbaarheid samenkomen. Zij leveren waardevolle inzichten voor het ontwikkelen en toetsen van haalbare kaders, die noodzakelijk zijn om onze ambities en doelstellingen voor de watertransitie te realiseren.*